DECLARATIO
REGNORUM ANGLIÆ ET SCOTIÆ

Fœdere & Armis junctorum pro vindicanda communi causa Patriæ Religionis, & Libertatis, adversus sceleratam factionem Episco-papisticam.

Promulgata ab utraque Camera Parlamenti Anglicani, nec non a Conventu generali Ordinum Scotiæ, *Anno* 1644.

CUI

Præfixa est Declaratio Regni Scotiæ, in qua exponuntur apud fratres Anglos causæ præsentis in Angliam expeditionis;

Et subnexa Epistola Reverendi Cœtus Ecclesiastici &c. unà cum Fœdere Nationali.

LONDINI,
Excudebat EDW. GRIFFIN. 1645.

Admonitio.

ADmonetur in limine Lector Epistolam Reverendi Cœtus, nec non fœdus Nationale, ante annum & quod excurrit, singulares & seorsim prodiisse; Nunc vero iterum recusas & hisce Declarationibus, quas demum Latinè damus, adjunctas fuisse, quo per id fasciculi opusculorum, plenius constet fratribus extra magnam Britanniam, quæ sit rerum nostrarum domi turbatarum conditio in causa religionis; quod armorum jus in patriæ Religionis propugnatione; quidve animus posthac; quodque consilium sit fœderatis utriusque Regni, ad finem imponendum nostris calamitatibus.

DECLARATIO
REGNI SCOTIÆ
IN QUA
Exponuntur apud fratres Anglos
cauſæ præſentis expeditionis in Angliam.

SAtis ſuperque conſtat apud æquos rerum æſtimatores, quique res Proteſtantium fœlices eſſe cupiunt, penes nos cauſas eſſe plurimas, juſtas, graves & idoneas, cur credamus fratres Anglos, poſt tot Pontificiorum, eiſque addictorum hominum, machinationes cruentas & barbaras, tum in Anglia, tum in Hiberria, editas ac toleratas; quibus profeſſores purioris religionis miſerè etiamnum affliguntur, eorumque libertas non ſolum impetitur, ſed & penè proculcatur; facile adductos fuiſſe, ut auxilia & ſuppetias expoſcerent a fratribus Scotis, quorum illuſtribus documentis experti eſſent animum benevolum; quoſque ſemper accinctos ſcirent ad religionem & libertatem ſartam tectamque promptis animis & viribus aſſerendam: verum nos non latent ſatanæ artes & quæ adhibet inſtrumenta ad ſuppeditandum & alendum fomites præjudiciorum & ſuſpicionum inter fratres; quos, ſimul ac partium ſtudia in diſcordiam eruperint, diſſitos a ſe invicem animis ſeorſim facilius comprehendat & perdat; cum tamen ſi ſalvi eſſe volumus, non committendum ſit, fratres Anglos & Scotos, temporum & periculorum conſortes, atque arctiſſimo fœdere junctos, animis & armis a ſe invicem ſegregari; reputandum potius unam cauſam ſuſtineri, unam ſalutem expectari, unumque fratribus Anglis juxta ac nobis periculum impendere. Quocirca nequa ſuſpicio, admiratioque inhæreat bonis mentibus, quod alteram in Angliam ſuſcipiamus expeditionem, cui non minus aſpiraturum confidimus Deum ex voto & è re Anglorum, ac altera Dei benedictione ceſſit in noſtrum emolumentum; neve quicquam obſtet quo minus ambabus

ulnis excipiamur, & experiamur per omnia concordes & nobiſcum conſpirantes fratres ad promovendam religionis reformationem, & aſſerendam Regis authoritatem & dignitatem, patriamque libertatem vindicandam; cónſultum nobis viſum eſt evulgare in anteceſſum hanc Declarationem citra ſucum exaratam, quæ cauſas & rationes novi adventus in Angliam ediſſerat, teſteturque ob quem finem a nobis intendatur. Hoc pacto nemo fratrum erit, niſi qui ultro vi rationis non vult vinci, qui legitimas adventus noſtri cauſas non exiſtimet, & eo nomine nos amanter non excipiat & complectatur.

Ante omnia occurrit juſtitia cauſæ noſtræ in apertum proferenda, eoque magis quod non deſint homines ſpiritu filii perditionis & mendacii afflati, quibus ſolenne eſt, quod declinare non poſſunt criminari; quique ut invidiam nobis creent, inſi illatum libenter vellent, nos ea gratia adveniſſe ut quæſtum ex veſtra calamitate caperemus; nos ſpecie boni publici privatas utilitates obvelare: Quam calumniam in irritum caſurum & contrario eventu obtritum iri confidimus, ut non opus ſit vos rogare ne auribus, nedum animis ejuſmodi probra admittatis. Ea eſt actionum præteritarum, mentiſque ſinceræ in prioribus Declarationibus texendis conſcientia qua jucundè fruimur, ſanctaque promiſſorum per omnia obſervatio, ut non dubitemus ad experientiam & conſcientiam quam habuiſtis noſtræ fidei provocare; &, quod prius dictum oportuit, Deum cordium ſcrutatorem, & eorum quæ a nobis in cauſa utriſque noſtrum communi anteacta ſunt, teſtem advocare: Novit Deus quam juſtæ & graves cauſæ ſint expeditionis hujus ſuſcipiendæ. Permovet pietas erga Chriſtum & erga proximum charitas, quæ jubet Chriſtianos mutuam ſibi dare operam; lex naturæ ſuadet non tantum, ſed & perſuadet ut quiſque ſui conſervationem quærat, & periculum imminens, ruinamque impendentem procul a ſe arceat.

Jam cui non liquido patet ſalute fratrum Anglorum, noſtram quoque contineri? noſtraque referre fratres & vicinos a caſu vindicare ne ipſi cadamus? Poſtulat inſuper officii noſtri ratio ut vobiſcum operam ſociemus in liberando Rege a turba maleficorum conſiliariorum, cujus dignitatem & authoritatem juxta atque patriam religionem & libertatem procuſcatum eunt: Sanè niſi juſtam cauſam ſuſtineremus & legitimè acciremur a vobis; nec

impenderet

impenderet ex noſtra quiete utrique regno ruina: potius è re noſtra & magis ad ſecuritatem propriam fuiſſet, domi nos continere, quam ingredi domos veſtras contentionum ſacrificiis flagrantes, & una verſari in periculo malam pro beneficio incundi gratiam. At iterum conteſtamur coram Deo & hominibus, nihil doli & fuci in pectoribus noſtris ineſſe, eaque in hac cauſa neſcia eſſe fraudis & diſſimulationum, nullas a nobis parari artes, nullaque conſilia agitari alio fine, niſi quatenus exprimitur in Fœdere nationali; quo arctiſſime vobiſcum conjuncti ſumus; nempe ut Religio conſervetur, ejus reformatio promoveatur; authoritas & Regium decus aſſerantur; pax & libertas ambobus regnis concilientur. Hæc omnia cum exiſtimemus in extremum diſcrimen adducta, artibus maleficæ ſocietatis, Papiſtarum & Præſulum, eiſque addictorum, qui ſoli hodie, ſeu Angli, ſeu Hiberni, gratia validi ſunt apud Regem; excordes eſſemus ſi illis non commoveremur; Quocirca, non ulterius rogamus Deum benedicat noſtris laboribus, quam quatenus impenduntur ſtabiliendis & aſſerendis, quæ per partes modo memoravimus.

Ne autem deſit juſtæ cauſæ legitima vocatio, declaramus quanquam Anglis non vocantibus, erſi non adverſantibus, nullâ aliâ causâ moti hanc expeditionem ſuſciperemus, quàm privato noſtro commodo, ita tamen ut unà prodeſſemus fratribus noſtris Anglis, eâdemque operâ & Anglos & Scotos a ruina vindicaremus, nos tamen legitima de cauſa & a Deo vocari: Nam quî poſſumus diu intacti permanere dum vicinia fratrum accenſa eſt? aut quis neſcit res Anglorum & Scotorum ſic complicari, ut utroſque maneat una perinde ſalus ac ruina: Verum quò ora malevolorum obturarentur, nec quicquam deeſſet legitimæ vocationi; atque ut tanto magis teneremur hocce Chriſtiano officio fratribus accommodando; factum eſt ſic diſpenſante Dei ſapientiâ & providentiâ ut Ordines Angliæ ſuos Delegatos ad nos allegaverint, qui ipſorum nomine arctam nobiſcum ſocietatem expoſcerent: Nempe Illuſtriſſimi Proceres & Senatores, pro ſua prudentia & ſedula cura qua toti incumbunt reformationi religionis & ſaluti reipublicæ parandæ; cenſuerunt ſecuritatem noſtram ſecuritate paciſcendam, confiſi nos promptos affuturos auxilium petentibus, ſibi rem eſſe cum hominibus grati animi, haud dubium dignas grates repenſuris pro grandi beneficio accepto ante triennium; quo quidem tempore, cum

Rex

Rex contra nos bellum pararet, non habuit ordines Angliæ consilio suffragantes; quin potius reluctantes expertus est. Quantum eo nomine devincti simus fratribus Anglis, quantúmque fassi fuerimus nos devinctos, testantur Declarationes evulgatæ sub primordiis prioris nostræ in Angliam expeditionis.

Non refert quod expeditioni præsenti non habeamus Regem consentientem: Nam, non, si Rex cinctus est fraudulenta indagine pravorum consiliariorum, quorum manus non, si vellet, posset effugere, minus partium nostrarum est, pro nostra in Deum pietate, pro observantia erga Regem, & testificatione grati animi nostri, propter beneficia a fratribus in nos cumulatè collata, in rem præsentem progredi, consulendo ejus honori, Regiæque progeniei, atque trium regnorum saluti.

Denique quod attinet ad modum & rationes quibus justam causam & ad quam legitimè vocamur prosequi consilium est, declaramus, quandoquidem hactenus tot libelli supplices & postulata utriusque regni nomine Regi oblati, irriti fuerint, nec ulla nisi in armis spes esse videatur; Statutum esse armis aggredi, non Regem ipsum, nec quenquam fidorum subditorum, sed qui eum circumstant & obsident, pernicioſos homines, adulatores & consiliarios mentis maleficæ, alioſque qui reipsâ infensissimi sunt Regiæ authoritati & perduelles merito audiunt: Dabimus tamen operam ut licentia militibus solennis reprimatur, singuli furto, rapinis & rapto abstineant, nec quenquam nisi jussi lædant, sed quâ par est modestiâ, quamque decet milites Christianos se gerant & Ducum imperiis sint audientes. Quâ in re, est quod in conscientiæ propriæ testimonio nobis gratulemur, animo revolventes, quam placidus fuerit noster in Angliam alter ingressus, quantulis damnis solum Anglicanum calcaverimus: Hæc ut experti estis cum necessitate nostra impulsi in Angliam venimus; sic non dubitamus, quin adventum hunc quem vestra necessitas flagitavit, perinde tranquillum & sedatum experturi sitis; Quin imo bona fide spondemus conatum a nobis duplicatum iri ut exercitus noster exemplum sit modestiæ & compositorum morum. Cæterum, usurpatam, novo præjudicio, appellationem exterorum & advenarum, qua signari solemus, molliet vel præcidet fœdus quo in unam quasi gentem coivimus: Quoque ejusmodi præjudiciis eatur obviam; Ordines Angliæ, pro sua sapientia, itionum nostrarum inspectores & comites viæ constituerunt

runt, eoſque maximam partem ſelectos ex Senatorum conſeſſu, viros graves & fidos, ſine quorum opera & conſenſu conſtitutum eſt nihil a nobis decerni & conſuli in medium. Agite ergo quot quot boni eſtis, ſeponite diffidentiarum & ſuſpicionum irritamenta : ne eſtote ingenioſi in exaggerandis cauſis malignarum ſuſpicionum ; neque aurem præbete viperinis linguis, quibus ipſa virtus vitium eſt, quique honeſtè acta tanto gravioribus dicteriis onerant ; faceſſant fictæ criminationes, quibus malevoli homines nos in odium & invidiam vocant, quaſi auream meſſem ex veſtra calamitate meteremus & occultis artibus quas arte tegimus, jura libertatis veſtræ impetitum iremus. Quis credat ideo junctas dexteras fidei & amicitiæ cum noſtro ſanguine, cum fratribus, qui & linguæ conſortio, & Religionis patriæque ſocietate, & ſanctiſſimæ neceſſitudinis pignore nobiſcum conjuncti ſunt, ut famam & ſacrum fœderis vinculum tantâ perfidiâ tantoque ſcelere abrumperemus. Sed ut omni liberemini ſuſpicione, Scotiæ regnum fidem ſuam publicam interponit Anglis, fore, ut fides data & promiſſa factis impleantur, (ut habetur in Inſtrumento contractus inter Anglos & Scotos initi) nec alio fine ingrediamur Angliam quàm qui fœdere continetur, & exprimitur in dicto contractu, cui Delegati utriuſque regni nomina appoſuerunt. Porro ſicut fratres a nobis expectare debent facta, quæ huic Declarationi reſpondeant, ſic denuntiamus maleficis hominibus & fœderi adverſis, ad quod & ipſum fœdus nos aſtringit, eos graviſſima quæque ſine perſonarum delectu, a nobis paſſuros : Quapropter quaſcunque pœnas luerint, ſibi imputent, & proprii ſeu exitii ſui damni, authores ſe eſſe reputent : nec aliter quenquam ſanæ mentis de illis judicaturum confidimus.

Tandem, quandoquidem veſtro incendio extinguendo aquam paremus & afferamus ſuperinjiciendam, fratribuſque ſatis compertum ſit arma a nobis ſumi non bellandi cauſa, ſed ut pacem fidam, tutam et permanentem procuremus, ut ſecura tranquillis Britannis & Hibernis Religio & Libertas patria affulgeat, atque ut improbis a Regis contubernio amandatis, probè poſthac Regi populus congruat ; cumque ratio fœderis ſolenniter initi, nos Scotos aſtringat ad propugnandum & defendendum omnes ex æquo qui ſe fœderi huic adjungunt ; viciſſim a fratribus Anglis Regi & patriæ fidis, zeloque Proteſtantis Religionis

ligionis calentibus, expectamus ut concordibus animis & partium ſtudio vacuis, ſocient nobiſcum arma, & operam, ad adeptionem finis, ad quem communi contentione collimamus: Eo adepto illicò patriam repetemus læti & fœlices, imprimis pace & veritate ſtabilitâ per univerſas Regis ditiones.

Arch. Primiroſius.

Declaratio

DECLARATIO REGNORUM ANGLIÆ ET SCOTIÆ

Fœdere & Armis junctorum pro vindicanda communi cauſa Patriæ Religionis, & Libertatis, adverſus ſceleratam factionem Epiſco-papiſticam.

NOn magnopere opus fuiſſet novam hanc Declarationem evulgare, quâ plenius ſenſus noſtros explicaremus, & certiores adverſarios faceremus de noſtra conſtanti voluntate, quâq; de novo tentaremus hortationibus noſtris eos ad bonam mentem revocare; ſi poſt tot libellos ſupplices, ſcripta, reſcripta, chartas hortatorias & dehortatorias publici juris factas, vel minima in eis reperta fuiſſet lux, non dixerimus timoris Domini & Chriſtianæ veritatis, quæ tam clarè inter nos fulget, ſed meræ puræ putæ charitatis innatæ ipſis ethnicis & Chriſti ignaris erga proprium ſolum; aut Regis dignitas & felicitas quo par eſt affectu ab illis æſtimatæ fuiſſent. Sanè ſi poſt tot tumultus excitatos in Scotia, tot ſtrages & calamitates acceptas in Hibernia, totque crudeles Tragœdias actas in Anglia, potuiſſet ſcelerata factio, quacunque alia ratione domari; haut confugiſſemus ad hanc armorum conſociationem, quam tanquam ſalutis aram & ultimum perfugium amplectimur. Deus, cujus judicia ſunt abyſſus, viæ rectæ, opera ſancta, penes ſe habet cauſas controverſiæ nobiſcum, & cum tota inſula. Nam quis unquam fando credidiſſet, inſulam, quæ apud vicinos invidiæ fuit, aliorum inſultuum ſecuram, propria vi felicem, & virtute tutam,

diſcerptum iri aliquando a domi natis, & ruina potius propriâ quam alienâ protritum iri?

Ante omnia, in hac miſeranda calamitate, ſub qua ingemiſcimus; declaratum volumus, profitemurque, quicquid in nobis ineſt virium & conſilii, id totum apud Deum Opt. Max. Exercituum Dominum collocatum eſſe; nos in ejus auxilio planè conquieſcere, certos Deum gerere curam populi ſui, eique cordi eſſe propriam cauſam & veritatem, quam una cum omnibus Proteſtantibus Eccleſiis defendimus, quæque fortiter aſſerta fuit teſtimonio & ſanguine tot Confeſſorum & Martyrum adverſus hæreſim, ſuperſtitionem, & tyrannidem Antichriſti; nec nobis alium ſcopum, finemque propoſitum, quam ut gloriam Dei promoveamus, Jeſu Chriſti regnum ampliemus, Eccleſiam ejus ſartam tectamque conſervemus, & inſulæ hujus ſaluti conſulamus; quo minus a perditis hominibus funditus ruat & pereat. Porro Deum annuere inceptis noſtris fidem facit, quod hanc ſanctam mentem ſuggeſſerit utrique Nationi, ſacro eius fœderi nomen & calculum apponendi; ſeque tam ſolemni pacto devinciendi: Hanc enim gratiam non indulſiſſet Deus, ſi apud ſe ſtatuiſſet nos e medio tollere: Quin, tot vota & ſupplicationes hiſce poſtremis annis peractæ; tot preces cum ejulatu & ploratu nuper conceptæ, nec non tot jejunia in pulvere & cinere inſtituta, quibus flecteremus Deum, cui ſoli facultas nos præſentiſſimo periculo eripiendi, ſpondent nobis largam ſegetem felicitatis & liberationis acceſſuram, eamque prope inſtare: At contra adverſariorum apoſtaſia, atheiſmus, idololatria, profanatio, ſævitia, luxus, & contemptus pietatis, eo cumuli pervenerunt, ut, niſi extraordinaria pœnitentia tacti Dei judicia avertant, quod quidem nedum per ſomnium in eorum mentem venit; manet illos terribile & præſentiſſimum excidium.

Propter has & ejuſmodi cauſas & rationes certò perſuaſi hocce bellum, quo decertando utraque natio firmiſſimo virium & animorum nexu devincta eſt, Deum authorem, ſaltem approbatorem habere; ſtatuimus apud nos decrevimuſque viriliter rem ipſam aggredi. Faciat, qui dedit animos Deus, & in conſpectu noſtro vexillum ſuſtulit & claſſicum pulſavit, quod bonum ipſi videbitur.

Secundo loco, quod ſpectat eos qui hanc cauſam pro virili tutati ſunt; quantumvis debeant operæ præmium expectare a Deo qui

unumquenque ſecundum opera ſua compenſat; Nihilominus, in conſcientiæ noſtræ æquitate, invenimus cauſas decorandi, rationem meriti & jacturæ habitum iri omnium & ſingulorum, tam qui ſponſorem habent fidem publicam, quam qui a primis exordiis rerum domi turbatarum, fide & fortitudine qua par eſt & pro virili ſe geſſerunt in hac cauſa; quique potius duxerunt bonorum expilationem & duriſſima quæque pati, quam infeſta arma in religionem & patriam vertere: Horum, modo, in propoſito gnaviter cauſam tuendi & quidvis in ejus gratiam patiendi ad finem uſque perſeverent; ſtatutum eſt cum bono Deo damna rependere, quantum fieri proterit, & prout æquum & juſtum pronuntiabunt pro ſuâ ſapientia & æquitate, Ordines utriuſque regni; ut qui bona perdiderunt pro patria cauſâ, reſtitutionem, jacturam coæquantem; qui viros ſe & ſtrenuos in conſiliis & in re bellica præſtiterunt, honorum decus & præmium, atque rei familiaris novam acceſſionem expectare debeant. Denique ſic, quiſque rationes computet, nullum genus dignationis & grati animi teſtimonium, prætermiſſum iri, quibus vel paſſi gravia ſubleventur, vel qui fortiter rem geſſerunt in bello, honoribus & præmiis ad gratam apud poſteros recordationem condecorentur.

III. De illis qui neutras ſecuti ſunt partes, periclitante religione & patriâ, & conflagrante omnia belli & inteſtinarum diſcordiarum incendio, quibuſque ſolenne eſt, conſilium & animum non ex Dei verbo & dictamine conſcientiæ, ſed ex eventu ſumere; quandoquidem ſint inviſi Deo, qui jubet omnes eſſe veritatis acerrimos propugnatores, atque in eos tanquam reos & perduelles ubique locorum ſemper animadverſum fuerit; declaramus admonemuſque ejuſmodi, ne poſthac ſibi in ea indifferentia placeant, ſed quamprimum fœderi ſe aſcribant & junctis viribus accingant ſe ad defenſionem communis cauſæ, reſarciantque præteriti temporis diſpendium, conduplicato zelo: id longe cautius & tutius conſilium futurum; alioquin perſeverantes in hac ſpontanea negligentia, declaramus, reputari a nobis pro infenſis hoſtibus religionis & patriæ, eâdem punitione involvendis, cum malignos ſpiritus gerentibus & apertis hoſtibus.

IV. Porro quoniam complures promiſcuæ plebis, partim ig-

norantiâ cauſæ & ſub ſpecioſo prætextu, partim compulſione & minis, atque præter conſcientiæ dictamen pertracti fuerunt ad ſocianda arma cum hoſtibus, adverſus religionem propriam & natale ſolum ; declaramus omnes & ſingulos milites de fæce gregaria, pro pœnitentia & humili præteritorum delictorum agnitione veniam impetraturos, & inter fœderatos numeratum iri, ita tamen ut ad pœnitentiæ veræ fidem faciendam ſine mora fœderi ſubſcribant, & fœderatorum armis ſe adjungant : ſin minus, tanquam in reos & obnoxios ſtatuere certum eſſe.

V. Quinto loco, quoniam nonnulli ex Gente Scotica ſtudiis propriis addicti, & ſpecioſas cauſas obtendentes in partes Epiſcopales conceſſerunt, armaque intulerunt in ordines & regnum Angliæ, parum memores, qui fuit hominum pravus ſtupor; quanto hoc facto officerent Scotorum rationibus ; Angliam non poſſe peti quin Scotia impetatur : eandem cauſam utrique regno vel ſalutem vel ruinam allaturum, hoſtibus ſtatutum eſſe arma ab Anglis ad Scotos convertere : Hos itaque, cujuſcunque ſint ordinis & conditionis hortamur, monemuſque ut deſerta factione deteſtanda errores confiteantur, amplectanturque cauſam Dei & fœdus Nationale ante proximas calendas Martias. Si quicquam tale detrectent : Nos qui Angli fœderati, declaramus, fruſtra eos in noſtra benignitate ſpem veniæ reponere ; reputatum iri a nobis hoſtium loco de maligniori nota : Nos vero Scoti fœderati in eandem ſententiam pedibus imus, declaramuſque ſic apud nos ſtatutum eſſe, Scotos deprehenſos in armis contra Anglos fœderatos poſt conſtitutum diem Calendarum Martiarum & detrectantes, afflictis ac in diſcrimen adductis rebus propriæ patriæ, ſociare operam & arma cum fœderatis, tum Anglis tum Scotis, ad defenſionem cauſæ communis ; proſecutum iri a nobis tanquam ſi eſſent perduelles fœdifragi & infenſiſſimi religionis hoſtes, multatumque iri publicatione bonorum, quæ in publicos uſus convertantur.

VI. Sexto loco quod attinet ad Comites, Barones, Equites auratos, nec non inferioris ordinis nobiles & generoſos civeſque ac oppidanos, qui magno numero, dum adverſi fuerunt Parlamento ſeque adjunxerunt infenſis Religioni, Regiæ felicitati & pacì amborum regnorum hominibus ; hoc ipſo ſciſſuræ ac diſſidii inter

ter Regem & ordines Angliæ longe graviores authores extitere, atque, quod, in extremum pene diſcrimen, ſalutem utriuſque regni adducit, cædibus innocuorum, ſtragibus, & calamitatibus Angliam & Hiberniam compleverunt; utcunque a nobis non ponantur inter eos, quibus authoribus & compulſoribus Eccleſia & reſpublica exarſerunt in hocce civilis belli incendium; quique religionem & patriam peſſum datum eunt; Declaramus, ſi intra calendas Martias proximas, ad bonam mentem & partes fœderatorum redierint, pacem reipublicæ, Religionis decus & reformationem haut cunctanter proſequentes, gratiam vitæ & libertatis conſecuturos; ita tamen, ut ad diſcrimen eorum qui conſtanter & continenter ab ipſis belli primordiis fœderatorum partes ſecuti ſunt, ab his qui nuper transfugæ, de eorum bonis juſtus accidatur valor quo damna publica reſarciantur & privatorum diſpendia rependantur; æquum eſſe, ut, qui magnam partem accerſiverunt & foverunt Reipublicæ & privatorum calamitates, in illis reparandis non nihil in fortunis patiantur, & exedant quod ipſi intriverunt: qua in re viderit prudentia ordinum regni Angliæ, vel ab eis ad id delegatorum, quid facto opus ſit, quod temperamentum ſervandum, quæve proportio demenda de bonis obnoxiorum; qui quidem experientur ſupremam curiam magis benignam erga nocentes ne funditus pereant, quam rigidam in irroganda multa, quæ gravitati offenſæ reſpondeat. Inſuper ratio habebitur quam cito & expedite, quàm tarde & cunctabunde ſe adjungunt; quo affectu, quâve animi alacritate, defectionis uſuram redimunt & promovent cauſam publicam: alioquin in obſtinatione & armis contra religionem & patriam perſeverantibus ultra calendas Martias, denuntiamus eandem ruinam impendere quæ imminet perduellibus & ſceleratis hoſtibus religionis & patriæ.

VII. Septimùm, quandoquidem factio Papiſtarum pro dictamine pontificiæ religionis, molita eſt alterationem religionis in hac inſula, & eorum qui eam profitentur exciſionem; quo conatu cum non ſemel depulſi fuiſſent, tandem occaſionem & rem natam nacti, Regis animum a ſubditis Proteſtantibus & fidis quibuſque avocarunt, arma ceperunt contra Regnum & Parlamentum Angliæ, & totis viribus & artibus horribile & internecinum excitarunt bellum, ſibi ſpondentes fore ut exitialis

ſuperſtitio

ſuperſtitio & idololatria in locum Proteſtantis religionis reponeretur; & Rex, regnaque quibus imperat, Papæ manciparentur: Declaramus, quicunque in armis ſunt aut fuerunt Papiſtæ ſub falſo obtentu cuſtodiendi Regis perſonam & aſſerendi authoritatem ejus, nullam ſpem veniæ apud nos ſperare debere; in eos ſtatutum iri, uti rebelles & publicos hoſtes. Pari condemnatione involvimus Hibernos rebelles, alioſque Anglos ſive ſint Proteſtantes ſive Pontificii qui relicta Hibernia arma ſociaverunt adverſus regnum & ordines Angliæ.

Denique, cum quidam Regi intimi & aſſidui, ſpiritu, ut credere eſt, Satanico afflati, pernicioſa conſilia ei ſemper ſuggeſſerint, quibus Regia Majeſtas vapularet & contemptui eſſet, cum apud exteros, tum apud ſuos; Cumque indeſinenter ſeduli & acres fuerint in alendis diſcordiis & Pontificiis ſubſervierint, in accendendo hocce bello, quo tanto divortio diſſident ordines regni & una fidi quique ſubditi a ſuo Rege; atque ad auctarium facem ſemper prætulerint acerrimam ad pertentandos & perducendos alios, ut malignitatis ſpiritu perinde acti, pariter turbas, diſcordias, cædes, & ſtrages concitarent ederentque. Hiſce, quos ſupremæ Curiæ utriuſque regni ſtiterint, vel ab eis delegatus privatus ſelectiorum Senatorum conventus, reos pertraxerit coram tribunali, quibuſque horror conſcientiæ facti omnem ſpem veniæ præcidit, unde neceſſe habeant prava inſtrumenta machinationibus catenatis uſque turbare, donec Religioni & Reipublicæ ruinam accerſerint: Hiſce, inquam, ad exemplum & terrorem in poſterum incutiendum, eodem modo animatis, denuntiamus extrema quæque, uti hominibus maleficis de graviori nota, reis læſæ Majeſtatis & infenſiſſimis hoſtibus religionis & reipublicæ. Præterea declaramus, integra hæredia & bona mobilia & immobilia, tum obnoxiorum, quibus gratia fit partis bonorum, ſi intra calendas Martias ad bonam mentem redierint; tum eorum quibus nulla gratiæ venia conceditur, e quorum numero ſunt Hiberni rebelles, & qui ultimo loco nominati ſunt, fiſco adjudicatum & confiſcatum iri; quo publica nomina liberentur, & onera regnorum alleventur, atque privatorum damna reſarciantur.

Hactenus declaravimus, haut ſanè ad jactantiam, confiſi armis & viribus propriis, ſed ſolo Dei auxilio nixi & pro ratione partium

tium noſtrarum & provinciæ quam in Eccleſia Dei & Republica ſuſtinemus, atque ſalutis publicæ quam rebus nunc turbatis, noſtræ curæ demandatam a bono Deo nihil addubitamus: Quocirca, penſitatis maturo judicio rationibus, & ſeria conſultatione & deliberatione a nobis inſtituta, decrevimus & conſtituimus apud nos, armis uſque decertare, donec pax & veritas ſtabilitæ fuerint in hac inſula, reſque Eccleſiæ & reipublicæ compoſitæ fuerint, ad gratam præſentibus & poſteris ſecuritatem; nec aliud periculorum quæ ſubiimus præmium aliumve laborum noſtrorum fructum expectamus & rogamus Deum optimum maximum.

Epiſtola

Epiſtola Reverendi Cœtus Eccleſiaſtici, tum Theologorum Anglorum, tum Delegatorum ab Eccleſia Scoticana,

A D

Varias Eccleſias reformatas in Gallia, Belgio, Helvetia &c. Scripta, authoritate & decreto Ampliſſimæ Cameræ ſeu Domus, quam vocant Communium, in Ordinum Regni conſeſſu conſidentium.

Paſtores, Doctores, cæterique, tum Angli Deputati in Cœtum Eccleſiaſticum, authoritate & decreto utriuſque Cameræ, ſeu Regni Parium & Municipum in Parlamento conſidentium, coacti; Tum Scoti à conventu generali Eccleſiæ Scoticanæ ad eundem Cœtum allegati; Salutem plurimam vobis dicunt, & gratiam pacemque à Deo precantur.

Haud dubitamus, quin calamitates, ſub quarum onere non tantum ingemiſcunt ſed & pene obruuntur Eccleſia & regnum Angliæ, ad veſtras aures jam pridem pervenerint; nam proculdubio Antichriſti Negotiatores, pari ſedulitate apud vos artifices extitere ſerendæ in nos invidiæ, quâ alibi locorum detorquent in grande crimen opus reformationis, quod ſecundum Dei verbum aggredimur, & arma quibus vitam hanc precariam tuemur, contra molientes exciſionem Proteſtantium Religionis, & ruinam Reipub. atque ſævientes ferro & flamma in intima Regni viſcera. Quo magis, eſt quod deſideremus in noſtra innocentia ſaltem excuſationem tam diuturni ſilentii, qui hactenus rerum noſtrarum deplorandam conditionem vobis non expoſuimus.

Verum a fratribus veniam poſcimus & expectamus ubi reſciverint magnitudine doloris nos præpediros fuiſſe; & ex quo in Cœtum coivimus uſque adeo tremoris poculo quod bibendum exhibuit Deus, attonitos fuiſſe, ut plane noſtri officii neſcii fuerimus: Jam cum non tam ſpatium ſpirandi, quam penitus cognoſcendi morbum qui nos affligit, detur facultas, liceat familiari compellatione exonerare in ſinum veſtrum dolorem qui nos urit, vobiſque exponere calamitates, quas perpeſſi ſumus ab Antichriſti ſectatoribus, quorum hic labor, hocque opus fuit, ſanctum reformationis opus retardare, & in ejus locum, Papiſmi craſſiores fæces reponere: In quo quidem conatu, tantum profecerunt, ut niſi Deus, cujus judicia ſunt inſcrutabilia, & miſericordiæ nec metis nec methodo circumſcribuntur, opem præſentiſſimam afferat, funditus periimus.

Non vos latet, quantum hæc viperina progenies contulerit ad ruinam parandam Eccleſiis reformatis extra Angliam; quam promptis animis accincta fuerit in excidium Palatinatus, & jacturam Rupellæ perfidè proditæ; quantumcunque ſub ſpecioſo prætextu legationum & negotiationum, pacem obtenderet; obſeſſiſque & ad incitas redactis, ſubſidium ſpoponderet; cum tamen reipſa calamitates eorum foverit, auxeritque. Tantoque magis odium, quo id genus hominum vos proſequitur, conſpectius eſt; quod eorum plerique calumnioſe exagitent veſtras Eccleſias, tanquam ſpurias & nomine tantum tenus Eccleſias, legitimaque ad ſanctum munus cooptatione deſtitutas, ut quæ Præſulem non admittant, ſine quo, ſi illis fides, ordinationem quancunque, irritam eſſe temerarie aſſirmant.

Texenda nobis eſſet longior commentatio, non Epiſtola, ſi ſingulos actus arteſque percurreremus, quibus male ingenioſi homines uſi ſunt, cum in Magna Britannia, tum in Hibernia, in tentanda everſione doctrinæ Proteſtantium ſtabilitæ, & ſubſtitutione in ejus locum Pontificiæ Religionis; Hic enim nihil non intentatum, nihil non expertum reliquerunt; quin in plurimis voti compotes fuerunt: quoque rem gnaviter ſatagerent, nec quicquam ullibi obſtaret nefando operi promovendo; ſedulam operam navarunt ut Pontificii legibus ſancitis, quibus in arctum cogebantur, ſolverentur; caverunt ne Judices in damnatos lege patriâ Sacrificulos,

Jeſui-

Jeſuitaſque, ſententiam, ſeu exilii, ſeu mortis ferrent; liberarent potius.

Nec leves fuerunt artes in Anglia, Hiberniaque, ut Cœnobia fundarentur, & Juventus, quæ Pontificia religione excoleretur, ad collegia tranſmarina allegaretur: Sub iiſdem auſpiciis, Papiſtarum Coryphæi, quamtumvis non permittat lex, in Aulam admiſſi, viſique, in curia officia capeſſere: Plurimi eorum ſoluti ſunt damnis a legibus denunciatis; cautumque ne in delictis præteritis pœna ſtatueretur, neque in futuris culpa cenſeretur: Inviſi qui contra hiſcebant: Miſſi Roma nuntii & negotiatores, quibuſcum ſecreta colloquia habita: Intimi ii & in Aula favore validi, quibus hæc arridebant: at qui repugnabant fidi purioris religionis profeſſores, ſeu verbi Divini Miniſtri, ſeu alii; male multati, & perſecutionibus afflicti: Quæ quidem uſque adeo manifeſta erant, ut Præſules eiſque addicti Curiones, pro ſuggeſtu animos plebis inficerent Papiſmi fermento; omnia propemodum Papalia dogmata; niſi forſan illud de primatu Papæ in tempo alibus, docerent; Divinumque cultum mixturâ farraginis novorum rituum commacularent; plebem adigentes ad eorum obſervationem; reluctantes vero fulmine cenſurarum amburentes: Hinc factum ut multi religionem lucro æſtimantes, rebus ſuis grande compendium creddierint, non ultra fucum facere, ſed ſine circuitu ſe ad Religionem Romanam aggregare: Multis verò fidelibus verbi Divini Miniſtris, ora obturata ſunt, quod eis religio eſſet, rogatas ſuperſtitioſas conſtitutiones amplecti, & pro concione ad plebem recitare peſſimi exempli, pejoriſque moris librum, ſuperiorum permiſſu editum, quo dabatur licentia, die Dominica in eos luſus expatiari, quos ne quidem profeſtis diebus, ullæ reformatæ Eccleſiæ admittunt: Ex eo multa millia hominum alio convaſavere; pars in Americam delata, pars inter vos ſedem poſuit. Grave eſt, quanquam irrito conatu, quod homines male feriati, nupere tentaverint, novum rituale novumque librum Canonum ſobtrudere fratribus Scotis; quos ubi reſpuiſſet gens domus Dei Zelo calens, & ab omnibus Papalibus reliquiis, ut quæ maxime, averſa, Regis ſereniſſimi animum perpulerunt, ut tanquam in perduelles & hoſtes animadverteret; armis compelleret ad recipiendum, quod admittere,

conſcientiæ dictamine præpediebantur. Secundum hæc numeroſus exercitus adverſus Scotos ducitur; lætis in ſinu & acribus accendendo bello Pontificiis, & Pontificiæ religioni addictis: operamque & oleum conferentibus, quo Regis optimi animus in ſuſcepta expeditione firmaretur, ſeque infenſum conſiliis pacis gereret; atque ei pecuniam, belli nervum, ſuppeditantibus: Sed antequam ad manus veniretur, placuit Deo, Regi inſpirare hanc bonam mentem, ut Comitia regni Angliæ ediceret; quibus interceſſoribus factum eſt, ut conſtiterit de fratrum innocentia, & de injuria illata ab hoſtibus veritatis; paxque inter duo regna conſtabiliretur; alioquin invicem ſecum commiſſura & in mutuas cædes exarſura; Quin ex occaſione diſcordiæ, facta eſt firmior animorum conſociatio, & concordiæ inter fratres redintegratio; uſque adeo ut, Deo aſpirante conſultationibus Delegatorum utriuſque regni, & concurrentibus votis bonorum per Univerſam inſulam, quibus idem Deus dederat lugere peccata præterita, & ſerio ad ſe reverti, atque deſiderio purioris religionis flagrare; affulſerit ſpes repurgandi domum Dei, nemine contradicente, ſaltem obſtante, liberatoſque nos crediderimus ac diebus afflictionis, deinceps ſucceſſuros dies refrigerii.

Sed rem longe aliter ſe habere comperimus; nempe Deus qui ſecretis tantum plagis hactenus nos officii monuerat: nunc Leonis inſtar rugientis bellum peccatis noſtris apertum indicit: Sit nomen ejus benedictum: graviora paſſis, utcunque graviora paret exitiumque afferat, graviſſima quæque nos eſſe commeritos ultro fatebimur; juſtum prædicabimus; virgam pœnas exigentem exoſculabimur; attamen in ejus amore & ope, quam affuturam tempore opportuno confidimus, conquieſcemus: Nec per ea quicquam detrahi volumus de gravitate horrendorum peccatorum, quæ prioribus delictis cumulum adjiciunt.

Hi ergo conatu res innovandi in Scotia depulſi, ferocius tanto invecti ſunt in Parlamentum, totum, circa reformationem in religionis negotio promovendam, intentum: prompti fuerunt in omnes occaſiones, ut Regis animum avocarent a Parlamento: Regia facilitate confiſi, crimina in ſe intentata eluderent, & in Hibernia excitarent rebellionem, in qua, ſi fides eſt ipſis Pontificiis, qui ejuſmodi clades, tanquam opima ſpolia, jactant, centum

tum Proteſtantium millia ad necem data ſunt: Quin ipſis authoribus, Rex ſelectos aliquot Senatores ex utraque Camera, poſtulavit reos criminis Majeſtatis, & armata manu comprehendere tentavit; nec inſtare deſierunt, quin perpulerint ut, deſerto Parlamento, aliò ſecederet, & conſcriberet exercitum extrema quæque minaturus: Qui quidem exercitus ad ſucum faciendum, edicto ad id promulgato, circa initia conflatus fuit, aut potius conflari creditus, ſolis Proteſtantibus & in cauſam Proteſtantium; ad cujus exercitus ſigna, nihil ſubdoli latens timentes Proteſtantes, alioquin Regiarum partium ſequaces, agminatim confluerent, nam mox fraus patuit; Pontificiis tam qui in Anglia, quam qui extra Angliam, aſſiduis precibus & votis ſupplicantibus, ut cauſæ Catholicæ in Anglia agitatæ felix ſucceſſus reſponderet, & quandoque jactabundis, in hæc erumpentibus; brevi poſtea non amplius locum futurum diſſimulationi, ſe ſtatim aſſuturos in armis a Regiis partibus, quam primum Proteſtantes in eaſdem partes tracti fuerint magno numero, & eis haut tutum, nec ſpecie honorificum referre pedem, fuerit: quod & eventus comprobavit; nam ingens multitudo Proteſtantium, quorum pars ſub obtentu conſervandæ religionis lege aſſertæ, tuendæ regalis prærogativæ illibatæ, & privilegiorum Parlamenti intra præſcriptos cancellos continendorum: pars vero perduellioni, peculatui obnoxia, eoque nomine a ſuprema Senatus Curia in crimen vocata, aliique ſibi male conſcii, cum tota colluvie ganeonum, erronum, aleatorum & ejuſmodi farinæ hominum quibus ex rapto dulce eſt vivere, nec Religio curæ eſt, in partes Regias ex æquo conceſſere: quos proxime excepere, ſi non armis, ſaltem voto & pecunia, Epiſcopi illiſque adjuncti Decani, Archidiaconi totaque cohors Novatorum quibus fæces Papales cordi ſunt: Tum demum omnes Pontificii, quos capit hæc inſula, quibus ad benevolentiæ indicium nulla hactenus injuria illata; quin & non nullibi gratia facta, miſſaticos cœtus publice frequentandi: Proteſtantibus interim, etiam minus favent ibus Parlamento, dura paſſis; prodiere in arenam muniti Regio diplomate, & promiſſis definiti, fore ut pro armis ſi quæ deperderent pretium exolveretur; eorumque primarii ad præfecturas acciti: Et ne quid cauſæ Catholicæ promovendæ deeſſet, largum auctarium Militum, pecuniæ

niæ & commeatus acceſſit ex Nationibus tranſmarinis, quibus æquitatem cauſæ ſuæ fuco mentiti fuerant. Hac hominum immenſa manu, hiſque ſubſidiis, horrendum dictu, quantam, quam latam edant ſtragem; quibus & quot deprædationibus, incendiis & cædibus, totam Anglam compleant, & addictos cauſæ purioris religionis, perſecutionibus affligant.

Porro, quanquam Suprema Curia omnem lapidem moviſſet, ut regni propugnacula, claſſiſque, tutis manibus committerentur, & neceſſario bellico apparatu conquiſito, ſe ſuaque protegeret, adverſus furorem iſtorum belli incenſorum, qui Regio nomine abutentes legem, libertatem & religionem abrogatum ibant. Ea tamen fuit hominum prava ſolertia, in ſenſibus abſcondendis & prætexendo ſpecioſas cauſas auſis ſuis, an potius ea fuit juſta ira Dei excandeſcentis in nos abuſos longiuſculam pacem, ut hactenus nihil poſtulatis, libellis ſupplicibus profecerimus, quo Regem ex impiorum manibus, ſeu ſubduceremus, ſeu eriperemus, eoſque coram ſupremo tribunali ſiſteremus, pœnas debitas perſoluturos: quin per totam Angliam fax belli eſt accenſa: Ad cumulum miſeriarum eo pertraxerunt Regem, ut non ſolum Hibernos Rebelles appellatione ſubditorum, *Romano-Catholicorum, nunc in armis &c.* dignaretur: ſed & eis indulgeret inducias in duodecim menſes, eâ potiſſimum tempeſtate quâ res eorum conclamatæ erant: per quam quidem armorum ceſſationem, gens nata ad occiſionem, & qua non alia crudelior & immanior, milite, pecunia, armis & commeatu locupletata nacta ſit viam compendioſam, male parta peſſimè retinendi, &, quod ibi reliqui eſt Proteſtantium abſumendi, ventitandique in Angliam; in qua, quod in præſens agunt, trucident Proteſtantes, pari laniena, cum carnificina, quam in Hibernia inter Proteſtantes exercuerunt.

In hac rerum noſtrarum miſeranda facie, inter tot luctus & ejulatus; Rege adverſo votis & incœptis noſtris, per fraudem & nequitiam adverſariorum; utraque Camera Procerum, conſilium a nobis poſcit ſuper reformatione Eccleſiæ: quoque negotium felicius procedat, nos convocavit in Cœtum, deliberaturos de repurganda noſtra Eccleſia, impuritatibus & humanis commentis & additamentis; deque conſtituenda reformatione ex

præſcripto

præſcripto verbi Divini, eaque uniformi per omnes ditiones Regis noſtri, ac quantum fieri poterit ad normam Eccleſiarum purioris notæ, accedente; cui operi incumbere cœpimus non infeliciter cum bono Deo, jubente ne parvorum dies contemptui ſit.

Hactenus, Fratres reverendi & dilecti, habetis in brevi quaſi tabella imaginem an potius umbram, in qua rudi peniciſſo exprimitur, quæ lugenda ſit noſtrarum rerum facies: Libertas noſtra proculcata, bona direpta & dilapidata, domus effractæ, ſanguis in terram effuſus, aliaque chariſſima adempta; tot ſunt plagæ, quæ in nos quaſi fœdere facto irruunt: Si Deus velit hæcce corpora alga viliora ad terram dari & pedibus conculcari, fiat ejus voluntas: Quicquid pateremur; quin libenter totum ſanguinem profunderemus, dummodo, quod ſupereſt ſanctorum a furore Antichriſti aſſeclarum vindicaremus, & per noſtrum latus, religionem ſaniorem vulneratam, & cum ea impetitas Eccleſias omnes reformatas, extra periculi aleam, aſſereremus. Nam quod graviſſimum eſt, & quæ eſt adverſariorum rabies, haut ſanguine noſtro ſatiata, non tam accenſa eſt in nos qua peccatores, quam quia veram religionem profitemur, tuemurque; eoque vota conatuſque conſpirant, ut toti vacemus reformationis operi. Quod ſi Deus nos ad prædam exponeret, eorum dentibus confringendos; tremendum relatu! quam opacis tenebris, vinculis arctis, & perſecutionibus ſævis involverentur, quotquot inter nos recuſarent charactere beſtiæ ſignari? Et quid non vobis conjicere datur, paſſuras ad exemplum reliquas Eccleſias reformatas a beſtia ex abyſſo aſcendente; nec non a muliere, quæ jam dudum ſanguine ſanctorum inebriata, tanto atrocius nunc perſequitur chorum virgineum agni comitem, antequam in exitium ruat?

Ordines & Eccleſia regni Scotiæ nullum officium ſtudii & benevolentiæ erga nos prætermiſerunt quo conflagrans apud nos incendium reſtinguerent, Regiam Majeſtatem poſtulatis, Declarationibus & libellis ſupplicibus, quam vel mollirent vel flecterent, adiverunt: mox ſequeſtres pacis & interceſſores ſe obtulerunt: tandem ubi Regis aures nullis conſiliis hortationibus & precibus patere animadverterunt; mutuo ſe fœdere cum Eccleſia & regno Angliæ devinxerunt, armaque fœderata ſociarunt pro communi

communi causa Religionis propugnanda, pro incolumitate Regis, ejusque Regia dignitate & authoritate asserenda, atque vindicanda patria Libertate, adversus sceleratam factionem, ut fusius habetur in Declaratione, Scotorum nomine edita, & in solemni fœdere trium Regnorum; quibus luce meridiana clarius boni quique viderint Scotorum pectus fidum & candidum, & nullis siniſtris interpretamentis & suspicionibus obnoxium. Authoritate illius regni missi sunt Delegati quorum nomina posterius subjuncta sunt, ut sub auspiciis ordinum Angliæ partem Cœtus Ecclesiastici constituant, operamque in commune conferant, pro stabilienda uniformitate religionis in utroque regno: Secundum quæ, iidem Delegati per præsentes vobis notum faciunt, quam alacribus animis, hic conspexerint coronam ampliſſimam tot virorum doctrina, pietate, & prudentia præcellentium: quos offenderint occupatos circa ædificationem domus Domini & jacienda fundamenta doctrinæ & disciplinæ: quo nomine, & pro ratione Christianæ charitatis, qua colliguntur, & fœderis inter Anglos & Scotos initi, obstrictos se reputant id operæ sociare cum fratribus Anglis, in compellandis pariter reformatis Ecclesiis, extra magnam Britanniam: eis exponentes quæ sit hic rerum turbatarum conditio, ut falsis rumoribus & suspicionibus eatur obviam.

Quod superest, id primum rogamus, fratres, ad quorum æquitatem provocamus, ut ex æquo & bono de nobis & afflicta causa judicetis, nec aurem accommodetis iniquis adversariorum judiciis; neve apud vos vapulemus, tanquam rebelles, & arma sumentes contra proprium Dominum; quibus decretum sit apud se Regiam dignitatem & authoritatem arctioribus cancellis concludere; atque ad epimetrum, anarchiam in Ecclesiam Dei introducere: quas calumnias vel apud trahentes in sequiorem partem, adeoque nullum pondus habituras apud impervios siniſtris suspicionibus, abunde diluet fœdus Nationale, cujus apographum ad vos mittimus: nempe non satis fuit filiis Belial concitasse Regis iram in nos, nisi insuper Regio nomine abuterentur, ut manus effugiant Supremi Senatus a quo postulantur Læsæ Majestatis, violati juris municipalis, & religionis corruptæ. Adversus ejusmodi homines contestamur & profitemur arma a nobis sumpta; justamque defensione m

fensionem a nobis oppositam eorum armis: Judicet justus Dominus, cujus non ulterius opem poscimus, quam quatenus hæc a nobis sunt sincero animi affectu allegata: Faxit Deus, ut fratres hæc serio animo volutent, eisque innocentia nostra probetur, quam apud suos prædicent.

Proxime precamur, fratres, dignemini, in consimili causa, in qua gravia perpessi estis, nobiscum συμπαθῆσαι; etenim id erit ægritudinis animi maximum lenimentum, suaviique doloris absersio lugentibus, persentiscere fratrum viscera commoveri malo nostro, eosque, tanquam membra Christi, indolere casibus aliorum, qui perinde ad constitutionem corporis ejus pertinent.

Denique, obtestamur vos; quemadmodum Antichristi sectatores, adversariorum nostrorum causam agnoscunt suam, fovent omnibus modis, & ampliant; in nostram vero ruinam in commune consultant; sic, quam sustinemus causam, reputetis vestram: Vix enim fieri potest, ubi semel absorpti fuerimus, quin perielitemini: neque enim pugnatur adversus homines; sed ipsa professio veræ religionis, & pietatis vis oppugnatur. Rationes quibus nostram causam possitis prædicare vestram, relinquimus vestræ prudentiæ. Unum sine conditione petimus, nempe, preces vestras, tum in publicis vestris cœtibus, tum in privatis secessibus, ut Deus, cui solenne est exaudire preces, confractis brachiis carneis, quibus nimis securè innitimur, salutem reddat nobis, & cum pace veritatem afferat, ut e tribus regnis, *unum lignum in manu Domini fiat*; ob oculos ponat prototypon, seu exemplar reformationis Ecclesiæ, congruens cum norma Scripturæ; Ecclesiis jam reformatis de puriori nota conforme; atque idoneum servandæ concordiæ inter Anglos & Scotos; quem typum nostris Zerobabelibus commendemus; nec tam instrumenta vilesque operarios, quos operi admovet, respiciat, quam ipsius operis dignitatem, cui incumbimus. Audiat Deus flexus precibus vestris, ut coram nobis montes in planum deducantur; & qui conspiciunt nos in manu habentes perpendiculum, intueantur juxta-lapidem in apice domus Dei positum, & junctim plaudant, clamentque, *Gratiam, Gratiam.*

Hæc habuimus, quæ vestris Reverentiis, sanctisque de gregibus, vestræ curæ commissis exponeremus, de rebus nostris; sic jubente

jam per ſe animatos, Ampliſſimâ Camerâ Communium; quorum, totiuſque Cœtus Eccleſiaſtici nomine, plurimam ſalutem in Domino impertiuntur

Veſtris Reverentiis addictiſſimi fratres,

Ex Anglis
- *Gulielmus Twiſſus*, Cœtus Moderator.
- *Cornelius Burges*, Aſſeſſor.
- *Joh. White*, Aſſeſſor.
- *Henricus Roborough*, Scriba.
- *Adoniram Byfield*, Scriba.

E Scotis
- *Joh. Matellanus.*
- *A. Johnſtonus.*
- *Alex. Henderſonus.*
- *Samuel Rutherfordius.*
- *Robertus Baylie.*
- *Georgius Gilleſpy.*

Fœdus

Fœdus ſolenne, quo ſe mutuo devinxerunt, Angli, Scoti, & Hiberni:

Pro reformanda religione, aſſerenda Regia dignitate, & vindicanda patria Libertate.

(Verſio verbatim ex Anglico, eoque dictione aſperior.)

NOs, *Proceres, Barones, Equites, Generoſi, urbium & oppidorum municipes; Evangelii Miniſtri; populuſque, omnis conditionis & ordinis in Anglia, Scotiâ & Hiberniâ, quibus per providentiam Dei, ſub uno Rege, in ejuſdem reformatæ religionis profeſſione, vitam agere datum eſt; habentes ob oculos gloriam Dei, incrementum Regni Domini noſtri & Salvatoris Jeſu Chriſti; Regiæ Majeſtatis ejuſque poſterorum, fœlicitatem & decus; nec non libertatem, incolumitatem, & pacem publicam; (quibus privata ſingulorum conditio & ſalus includuntur) Revocantes etiam in memoriam proditorias ac ſanguinolentas machinationes, conjurationes, cœpta & incœpta nefaria hoſtium Dei adverſus puram religionem, & ejuſdem profeſſores, ubique Gentium; præſertim vero in tribus hiſce regnis a prima retro reformatione, ad hodiernum uſque diem; quantumque eorum furor authoritas & faſtus, non ita pridem, hodieque increverint & ſe exeruerint; ut luculenter teſtantur lugenda conditio Hiberniæ, res Anglorum afflictiſſimæ, & Scotorum res dubiæ & in præcipiti; Tandem aliquando (fruſtra toties alia remedia, ſupplicando, remonſtrando, proteſtando*

teſtando, experti & gravia paſſi) juxta commendabilem horum regnorum priſtinum morem, & populi Dei alibi gentium exemplum, ne funditus periremus, unaque religio peſſumdaretur; decrevimus & conſtituimus apud nos, ſeriâ prius conſultatione & matura deliberatione adhibita, mutuum pactum & fœdus inire ac percutere, cui unuſquiſque noſtrum pro ſemetipſo nomen apponit, & in illud manibus ad Deum protenſis, ſancte jurat, ut in ſequentibus habetur.

I.

Unumquemque noſtrum, aſpirante Divina gratia, daturum operam, quantum fert cujuſque noſtrum ordo & ſtatio, ut tueatur religionem reformatam in Eccleſia Scoticana, in doctrina, cultu, diſciplina & regimine, adverſus communem hoſtem; & moliatur, tum in Anglia, tum in Hibernia, reformationem, quæ in doctrina, cultu, diſciplina, & regimine, congruat verbo Dei, & exemplari Eccleſiarum de puriori nota reformatarum; quantumque in ſe erit enitatur ut Eccleſiæ Dei, per hæc tria regna, in religione, confeſſione fidei, formâ regiminis Eccleſiaſtici, cultus Divini normâ, & catecheticâ formulâ, quam proxime ſint uniformes & conjunctæ, ut unuſquiſque noſtrum & poſteri noſtri, nobis rebus humanis exemptis, fratrum inſtar, fide & charitate ſociati, vivamus, & Deus in medio noſtrum volupe ducat habitare.

II.

Pariter & citra perſonarum reſpectum, nos enixuros, ut Papiſmus, Præſulatus (i. e. regimen Eccleſiæ per Archiepiſcopos, Epiſcopos, eorum Cancellarios, & Commiſſarios; Decanos, Decanos & Capitula, Archidiaconos & omnes alios Officiales ex iſta Hierarchia dependentes) ſuperſtitio, hæreſis, ſchiſma; denique quicquid profanum, quicquid ſanæ doctrinæ & pietatis efficaciæ contrarium eſſe comperietur, radicitus extirpetur; ne cum aliis hominibus, peccatorum conſortes, earundem plagarum participes ſimus, utque in tribus hiſce regnis Dominus ſit unus & nomen ejus unum.

III.

Pari ſinceritate, veritate & conſtantia, unumquemque noſtrum in ſua cujuſque ſtatione & munere, mutuam daturum operam,

vel

vel facultatum & vitæ propriæ diſpendio, ut Parlamentorum Jura & privilegia, regnorumque immunitates aſſerantur; Sereniſſimi Regis perſona & authoritas, ſalvâ religione & publicâ libertate, ſerventur & defendantur; ut toti orbi innoteſcat noſtra fidelitas; cujus & propria conſcientia teſtimonium perhibet, dictitatque, nihil nobis animi & conſilii eſſe, ut quicquam detrahamus de juſta Regali authoritate & amplitudine.

IV.

Nec minori fide & conatu daturos operam, ut qui fuerunt & poſthac erunt, incendiarii, artifices malorum, prava inſtrumenta, dum vel reformationem retardant aut impediunt in religionis negotio; vel Regem a populo & regno a ſe invicem dividunt; plebemque in factiones ac partes ſcindunt, ut quidpiam moliantur, quo huic fœderi contraveniant; detegantur, & in judicio ſiſtantur; pœnas daturi, quas debitas, pro ſua prudentia, ſupremum Tribunal, ſeu Angliæ, ſeu Scotiæ, vel ab eo ad id muneris delegati, pronuntiabunt.

V.

Porro, quandoquidem fœlix, & fauſta pax a Majoribus noſtris, diu multumque optata, per beneficam Dei providentiam, conceſſa nobis fuerit, & nupere ab utroque Parlamento rata & ſtabilita fuerit; unuſquiſque noſtrum paciſcitur ſe omnem daturum operam, ut quoad tulerit uniuſcujuſque ordo & ſtatio, hæc firma pax & arcta unio inter regna, tranſmittantur ad poſteros; eiſque pertinaciter infenſi, commerita ſupplicia luant, quemadmodum in ſuperiori paragrapho dictum eſt.

VI.

Inſuper pro virili & ſtatione, quam Deus nobis aſſignavit, in communi hac cauſa religionis, libertatis & publicæ pacis, ſpondemus & juramento noſmet ipſi aſtringimus, protectum & tutatum iri auxilio noſtro & opera, omnes eos qui hocce fœdus nobiſcum pangunt, quatenus id factis implent; vovemuſque minime paſſuros nos, ullâ, quæcunque ea ſit, combinatione; ullâ, ſeu comminatione ſeu perſuaſione, ab hac fœlici unione & conjunctione abſtrahi, aut ita divelli, ut ad partes adverſas deficiamus, & in cauſâ quæ uſque adeo tangit gloriam Dei, Regnorum fœlicitatem, Regiſque dignitatem, medii, dubiique partibus, in deteſtandâ

dâ indifferentiâ, perſtemus; quin potius totos vitæ dies conſtanter & Zelo Dei calentes, adverſus hoſtium conatus & inſultus in ea unione permanſuros, eamque promoturos pro viribus, quicquid contra obſtiterit; atque, ſi quod impedimentum ſe obtulerit, quod ipſi ſuperare & ſupprimere nequeamus, maturè palam facturos & indicaturos, ut in tempore ei obviam eatur, idque amoveri poſſit. Quæ quidem omnia profitemur, tanquam in conſpectu Dei præſtitum iri a nobis.

Denique, quoniam hæc regna rea ſunt multorum & gravium peccatorum, quibus tanquam irritamentis Deum offendimus, ut teſtantur quæ patimur mala & impendentia capitibus judicia, peccatorum veros ſuctus; ſerio profitemur & palam facimus coram Deo & toto orbe, ſincerum noſtrum deſiderium animas affligendi, ut humiliemur propter peccata, tum propria, tum quæ paſſim regnant & graſſantur per hæcce regna; potiſſimum, quod non tanti fecerimus quanti debuit, inæſtimabile beneficium Evangelii; neque anxii & ſolliciti fuerimus circa adeptionem puritatis & efficaciæ ejus; nec gnaviter ſtuduerimus, ut Chriſtum cordibus reciperemus, & in ejus viis diligenter ambularemus; Unde tanquam è fonte, qui ſcatet inter nos, tot peccata & tranſgreſſiones emanarunt. Itaque ſtatutum eſt, apud nos, curæque noſtræ commiſſos, tum publice, tum privatim, in omnibus officiis, quæ Deo, aut hominibus debentur, mores noſtros emendare, & certatim alios aliis exemplo veræ reformationis præire & prælucere, ut dignetur Deus iram ſuam & indignationem longe graviſſimam avertere, & pacem ac veritatem in hiſce regnis ſtabilire. Atque hoc fœdus paciſcimur coram omnipotente Deo cordium ſcrutatore, ex animo, & eo animo præſtandi quod vovemus, prout, die illo tremendo, quo omnium ſecreta revelabuntur, reſponſuri ſumus; humillime & ſubmiſſis poplitibus rogantes Deum, velit nos ſuo Spiritu corroborare, vota & conatus

conatus noſtros ſucceſſu fœlici ſecundare, qui populo ſuo ſalutem & res in tuto collocatas reddat; detque animos, noſtro exemplo aliis Chriſti Eccleſiis ſub jugo Antichriſtianæ Tyrannidis gementibus, ſe pariter invicem, hoc vel ejuſmodi fœdere devinciendi, quo gloria ſit Deo, regnum Chriſti amplietur, & pax affulgeat Chriſtianis Regnis & populis.

FINIS.

Pag. 6. lin. 14. lege, famam prodigamus & ſacrum.
Pag. 22. lin. 30. lege, trahentes omnia in ſequiorem.